

Dimağda tasdik mertebesi

Dimağın dördüncü mertebesi tasdiktir.

İltizam burada doğar. Bir fikrin ya da düşüncenin hayal, tasvir ve akletme aşamasından geçip onaylandığı ve doğru telâkki edildiği aşamadır. Bu aşamada aklıdan ziyade kalp hükmeder. Çünkü kalb tasdik makamıdır. Onaylamak veya onaylamamak işlemi kalbin bir hassasıdır. Tasdik hükümdür ve kişi bundan mes'uldür. Diğer hayal, tasvir ve taakkul aşamaları hüküm olmadığı için kişi me'sul olmuyor. Bediüzzaman Hazretleri "tahayyül, hem tevehhüm, hem tasavvur, hem tefekkür, tasdik-i aklîden ve iz'ân-ı kalbîden ayırdırlar, başkadırlar."1 der. Fakat dimağın tasdik makamı bunlardan farklı bir makamdır ve mes'uliyeti gerektiren bir kabul makamıdır. Tasdik makamı yakînen şahid olunan ve iz'an-ı kalbî ile tasdiklenen bir makamdır. Tasdik-i aklî, tasavvurî bir şüphe değil, tasdikî bir bilgidir. Çünkü taakkulden sonra akıl bu bilgiye ve fikre taraftar olur. Kararı verir ve tasdik eder. Tasdik, hakkında hükme varılması mümkün olan bir fikrin kabulüdür. "Çünkü meçhul-u mutlak bir şey hakkında hükme varmak mümkün değildir."2 Onun için tasdik, yakîni bir kabulden ileri gelir. Bu sırdan dolayıdır ki "İman ise, hakkı kabul ve tasdiktir."3 Tasdik; bir bilginin doğru olduğuna kanâat etmektir. Dimağ bu mertebede hakîkati bulunca onu tasdik eder. Tasdik de "iltizamı" gerekli kılar. Tahayyül mertebesinden itikad mertebesine yapılan fikrî ve kalbî seyahatte irade-i cüziye ve niyet büyük bir rol oynar. Çünkü "Niyet bir ruhtur. O ruhun ruhu da ihlâstır."4İhlâslı bir insan, bu mertebeleri aşacak şekilde irade-i cüziyesini kullanır.

Tasdik aynı zamanda "'taakkul' aşamasından süzölmüş ve özet haline gelmiş bilginin dimağda doğrulanma işidir. Dimağın, karar verme işlevini yerine getirmesidir. İnsanın sağlam bir duruş ve itikad elde etmesi için, düşüncenin sadece akla tasdik ettirilmesi yeterli değildir. Nitekim hak ve hakikati tasdik edip, taraftar olmuş, fakat dinlerini, yaşantılarını, hayat görüşlerini değiştirmemiş insanların varlığı bir gerçektir."5

Tasdik makamını Bediüzzaman Hazretleri Dokuzuncu Mektup'ta şöyle ifade etmiştir: "Felillahlilhamdü velminnetü,

Kur’ân’ın i’caz-ı manevîsinin feyziyle Risale-i Nur mizanları, din-i İslâm’ın ve hakaik-i Kur’âniyenin meyvelerini ve neticelerini öyle bir tarzda göstermişlerdir ki; dinsiz dahi onları anlasa, taraftar olmamak kabil değil. Hem iman ve İslâm’ın delil ve bürhanlarını o derece kuvvetli göstermişlerdir ki; gayr-ı müslim dahi anlasa, her halde tasdik edecektir; gayr-ı müslim kaldığı halde, iman eder.”⁶

Tasdik makamı bir kabul makamı olduğu halde yeterli değildir. Risale-i Nur mizanlarını dinsiz dahi olsa kabul edip tasdik ettiği halde, gayrimüslim olarak kaldığı bir hakikattir. İşârâtü’l-İ’câz’da adları geçen Prens Bismark, Mr. Carlyle, Prof. Edward Monte gibi şahsiyetler hak din olan İslâmiyeti ve Resul-ü Ekrem (asm)’in hakkaniyetini kabul edip tasdik ettikleri halde dimağın tasdik aşamasında kalıp, itikad aşamasına geçememişlerdir.

Dimağın tasdik mertebesinde iltizam hâleti vuku bulur. İltizam; kendisi için gerekli görme, taraftar olma; taraftarlık göstermedir.

Bediüzzaman Hazretleri bu noktada şu izahatı yapar:

“Eskide bazı dinsizleri gördüm ki, ahkâm-ı Kur’âniyeye şiddetli tarafgirlik gösteriyorlardı. Demek, o dinsiz, bir cihette hakkın iltizamıyla İslâmiyet’e mazhardı; dinsiz bir Müslüman denilirdi. Sonra bazı mü’minleri gördüm ki, ahkâm-ı Kur’âniyeye tarafgirlik göstermiyorlar, iltizam etmiyorlar; gayr-i müslim bir mü’min tabirine mazhar oluyorlar.”⁷Görüldüğü üzere dimağın tasdik mertebesi bir kabul ve iltizam halini yaşadığı halde şiddetli tarafgirliği gösteriyor, ancak bir imtisal, itikad ve salâbet değildir.

Dipnotlar:

- 1- Nurun İlk Kapısı, 2000, s. 129.
- 2- Talikat’tan bazı parçalar.
- 3- Mektubat, 2013, s. 58.
- 4- Mesnevi-i Nuriye, 2013, s. 113.
- 5- Yasemin Yaşar, Yeni Asya
- 6- Mektubat, 2013, s. 58.
- 7- Mektubat, 2013, s. 58.